

Būt vai nebūt Rīgas naktsdzīvei? Tāds ir jautājums!

Publicēts: 23.04.2021.

[Laima Geikina](#), Rīgas domes Par!/PROGRESĪVIE frakcijas deputāte

Vai naktī mūsu, un līdz ar to pilsētas dzīve, apstājas? Vai diennakts tumšais laiks ir tikai naktsmiera laiks? Kā mēs to lietojam/dzīvojam? Naktsdzīve, urbānā nakts/nakts laika ekonomika – kopš 90to gadu beigām pētnieku radīts jēdziens, kas vārdnīcā tiek skaidrots kā dzīve naktī¹ vai dzīve diennakts tumšajā laikā. Visbiežāk laika periods no 18.00 līdz 06.00. Lai gan Sidnejas gadījumā iedalījums ir vēl diferencētāks: dienas laiks (6.00-18.00), vakars (18.00-21.00), nakts-laiks (21.00-02.00), vēlā nakts (02.00-06.00).²

Naktsdzīve. Rīga. Iespējas.

Nereti cilvēku pirmās asociācijas par naktsdzīvi ir saistītas ar apdraudējumu, noslēpumiem un diskomforta sajūtu. Esam ieauguši kultūrā, kurā diennakts tumšais laiks saistīts ar "ieslēgšanu" un aizliegumiem. Naktsdzīves arheoloģija³ atklāj, ka antīkajā pasaulē diennakts tumšajā laikā tika īstenotas postošas, sociālas, rituālas, sadzīves un darba aktivitātes. Piemēram, ceremonijas, burvestības, mielasti, gulēšana, nakts lauksaimniecība un daudzas citas. Nakts kā pretstats dienai - dienasgaisma norāda uz kārtību un caurspīdīgumu, tumsa tiek izmantota kā haosa, baiļu un antisociālas uzvedības sinonīms. Kā mūsdienās raugāties uz šo diennakts laiku? Kā naktsdzīves aktivitāšu apzināšanās, mērķtiecīga plānošana un vadība spēj Rīgai vairot starptautisko atpazīstamību, reputāciju un ekonomisko uzplaukumu?

Kopš 2001. gada pasaulē strauji attīstījušās 24/7 pilsētas jeb urbānās nakts/nakts laika ekonomikas pilsētas. Tas ir pilsētplānotāju un urbānā dizaina pētnieku radīts jēdziens, kas raksturo pilsētu, kuras izpratnei un attīstībai pievienota laika dimensija. Izveidojusies formula, ka pilsēta ir telpas, sabiedrības un laika sinerģija. Kopš publiskās ārtelpas izgaismošanas pirmsākumiem 18. gs., esam attīstījušies līdz pilsētām, kuras ir aktīvas un dzīvības enerģijas piesātinātas 24 h diennakti. Kopš 2011. gada ir noticis pat tāds kā sprādziens naktsdzīves plānošanas ieviešanā pasaules pilsētās⁴ – Londona, Berlīne, Parīze, Ņujorka, Sidneja ir tikai dažas no tām. Arī Viļņā darbojas Viļņas Nakts alianse un gaidāmajās Tallinas pašvaldību vēlēšanās sociāldemokrātu partija programmā paredzējusi Tallinas nakts mēra posteņa izveidi. "Mūsdienīga un konkurētspējīga pilsēta, kurai ir starptautiski pievilcīgas pilsētas reputācija, ir tāda, kurā ir daudzveidīga, pilnvērtīga un droša naktsdzīve. Tā ietver augstvērtīgu, daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūru un izklaides."⁵ [Izcēlums – L.G.] Ņujorka šim uzskaitījumam vēl pievieno sportu un atpūtu. Vai Rīga ir gatava konkurēt un uzturēt starptautiski pievilcīgas pilsētas reputāciju?

Ja mūsu atbilde skan jā, tad ekonomiskais ieguvums, kā rāda citu pasaules pieredze, ir garantēts. Piemēram, Ņujorka ieviešot naktsdzīves ekonomikas stratēģiju 2018.-2019. gadā nopelnījusi 35 miljardus dolāru un nodrošinājusi 299 tūkst. darba vietu dažādās industrijās.⁶ Kopš 2009. gada Sidneja izstrādājusi nakts ekonomikas plānus un iekļāvusi tos pilsētplānošanas dokumentos "The OPEN Sydney strategy and action plan 2013-2030". Viena no pilsētas atziņām, ka nakts ekonomikas piensums ir kritiski svarīgs pilsētai un tā izteiksme ir 3,64 miljardi ASV dolāru ieņēmumi, vairāk kā 4600 darbojošies uzņēmumi un 32 tūkstoši darba vietu ik gadus.⁷ Iezīmējas kopīga tendence pilsētās, kas ievieš nakts-laika ekonomiku – ieņēmumi miljardos, izdevumi miljonos.

Kā viens no būtiskiem naktsdzīves nekontrolētas darbības riskiem ir drošības izaicinājumi. Troksnis, gaismas piesārņojums, pārmērīga alkohola un narkotiku lietošana, ar prostitūciju saistītie riski, publiskās ārtelpas nepiemērotība u.c. Datus un pētījumus balstīta naktsdzīves pārvaldības stratēģija un rīcības plāns palīdz pilsētām risināt arī šos jautājumus. Savstarpēja vienošanās par nosacījumiem ar ēdināšanas un alkohola tirdzniecības uzņēmumiem, "naktskluba" jēdziena pārdefinēšana – vieta, kas īsteno daudzveidīgu, augstvērtīgu un kvalitatīvu kultūras programmu diennakts tumšajā laikā, palīdz atrisināt situāciju, kad pilsēta naktīs pārvēršas par nekontrolētu "milzīgu patēriņa spēļlaukumu, kurā dominē ātro ēstuvju ķēžu atlaides, reklāmas un alkohols" (Mariona

Roberts⁸). Pašvaldības policijas, glābšanas dienestu, ātrās medicīniskās palīdzības u.c. iesaistīto dienestu savstarpēji koordinēta darbība palīdz risināt un novērst naktsdzīves negatīvās sekas. Piemēram, Tallinas nakts-laika stratēģija paredz gan specifisku apmācību dienestu darbiniekiem diskriminācijas mazināšanai, gan speciāli algotu nakts laika atbalsta personāla dienesta izveidi, gan psiholoģisko un sociālo palīdzību dažādām sociālām grupām. Daudzās pilsētās populāra ir iedzīvotāju pašorganizēšanās, lai darbotos drošības labā. Kā arī uzņēmēju iniciatīvas drošības pasākumu attīstībā un īstenošanā. Rīgā šāds piemērs ir Kaņepes kultūras centrs, kura pieredzi iespējams dzirdēt RadioNaba 25. marta raidījumā "Signāls"⁹.

Šobrīd aktualizēju vien trīs tēmas saistībā ar naktsdzīves plānošanu un vadīšanu: laika dimensija pilsētas dzīvē, ekonomiskais efekts un drošības jautājums. Aiz kadra paliek nakts mēra/vadītāja-as/cara/-ienes, karaļa/-ienes posteņa radīšana Rīgā, pakalpojumu pieejamības, strādājošo atbalsta mehānismu vienlīdzīga pieejamība gan dienas laika, gan nakts laika strādājošiem, kultūras un izklaides programmu, kā arī sporta un atpūtas aktivitāšu piedāvājuma vairošana un dažādošana. Arī darbu saraksts jau ir uz galda. Šoreiz tikai vēlos uzdot jautājumus: būt vai nebūt virzītai un efektīvai Rīgas naktsdzīvei? Kurš to vadīs – pašvaldība vai nevalstiskais sektors? Cik ātri mums jāpieņem lēmums?

---

¹Tezaurs.lv

²"Sydney 24 Hour Economy Strategy", (2020) NSW Treasury [skatīts 16.04.2021.] – pieejams:

<https://www.global.nsw.gov.au/sites/default/files/2020-09/24hour%20Economy%20Strategy%202020.pdf>

³Archaeology of the Night. Life After Dark in the Ancient World. (2018) Ed. by Nancy Gonlin and April Nowell. Louisville: University Press of Colorado.

⁴Seijas, A., Gelders, M. M. (2021) "Governing the night-time city." in Urban Studies. Vol. 58 (2), p 316-334.

⁵Tallin Social Democrats' nighttime strategy [skatīts 16.04.2021.] – pieejams: <https://www.sotsid.ee/wp-content/uploads/2021/02/Tallinn-Social-Democrats%E2%80%99-nighttime-strategy.pdf>

⁶"The Role of Ridesharing in the Nightlife Economy" (2019) Econsult Solutions, Inc. [skatīts 16.04.2021.] – pieejams:

⁷"Night-time economy" in City of Sydney [skatīts 16.04.2021.] – pieejams: <https://www.cityofsydney.nsw.gov.au/business-economy/night-time-economy>

⁸Marion Roberts [skatīts 16.04.2021.] – pieejams: <https://lnights.hypotheses.org/the-international-team/marion-roberts>

⁹"Drošība naktsdzīvē." RadioNaba [skatīts 16.04.2021.] – pieejams: <https://naba.lsm.lv/lv/raksts/signals/drosiba-naktsdzive.a142051/>

<https://www.riga.lv/lv/vai-nebut-rigas-naktsdzivei-tads-ir-jautajums>